

сприймав його як пропаганду християнства, а сприймав як палкий, полум'яний захист прав поневоленого чорного люду, і таким він увійшов у скарбницю світової літератури. Саме ідеолого-політичний тиск зумовив адаптування у процесі перекладу релігійної тематики у бік більшої традиційності та нормативності, без якого рецепція твору українською мовою у період втручання радянської політичної цензури була б неможливою.

У подальших розвідках доцільно проаналізувати ідеологічні та інші чинники, що впливали на прояв особистої самоцензури В. Митрофанова.

Література:

1. Бічер Стоу Г. Хижина дядька Тома / Пер. з англ. В. Митрофанова. – К. : Веселка, 1975. – 407 с.
2. Beecher Stowe, Harriet. Uncle Tom's Cabin; or Life Among the Lowly. – London and Melbourne : Ward, Lock and Coop, 1973. – 463 p.
3. Рудницька Н.М. Самоцензура перекладача [Електронний ресурс] / Н. Рудницька. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/9498/1/31.pdf>
4. Снігур С.В. Автоцензура перекладача як складова стратегії «одомашнення» [Електронний ресурс] / С. Снігур. – Режим доступу : http://www.anthropos.lnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2448/1/405-412_%D0%A1%D0%BD%D1%96%D0%B3%D1%83%D1%80_%D0%A1.pdf
5. Федотова О. О. Політична цензура друкованих видань в УСРР – УРСР : становлення, технологія, еволюція. 1919-1990 рр. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України» / О. О. Федотова. – Переяслав-Хмельницький, 2009. – 36 с.
6. ЦДАМЛМ України, ф. 1061, оп. 1, спр. 25. Рецензія на переклад з англійської твору Гарріет Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома» / перекладач В. Митрофанов, 29 черв. 1971 р., 3 арк.

УДК 811.111'42:004.823

Ю. В. Федецька,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ФРАЗОВИЙ ФРЕЙМ НОМИНАТИВНОГО ПОЛЯ КОНЦЕПТУ «БАТЬКІВСТВО» В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті йдеться про зв'язок мови й навколишнього світу на прикладі номинативного поля «батьківство» в сучасній англійській мові. Описано фразовий фрейм, зокрема граматичну сполучуваність домінуючої лексичної одиниці цього концепту – слова father. У масиві моделей граматичного зв'язку виділено ядро, приядерну зону та периферію. Здійснено тематичну класифікацію паремій (приказок, прислів'їв, поговірок), до складу яких входить слово father.

Ключові слова: номинативне поле «батьківство», фразовий фрейм.

PHRASAL FRAME OF THE NOMINATIVE FIELD OF THE CONCEPT «FATHERHOOD» IN MODERN ENGLISH

The article deals with the problem of the connection between the language and the outer world. As an example, the phrasal frame of the nominative field of the concept «fatherhood» has been analyzed. The nominative field includes free word combinations, phraseological units, proverbs, sayings and quotations which contain the word father. Grammatical combinability of the lexical unit father, which is the dominant in the nominative field under the analysis, has been described in terms of models, in which special symbols represent certain parts of speech. In the set of established models the kernel and the periphery have been defined.

Key words: the nominative field of the concept «fatherhood», the phrasal frame.

ФРАЗОВИЙ ФРЕЙМ НОМИНАТИВНОГО ПОЛЯ КОНЦЕПТА «ОТЦОВСТВО» В СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье исследуется связь языка с внешним миром на примере номинативного поля концепта «отцовство» в современном английском языке. Описано фразовый фрейм, в частности грамматическую сочетаемость доминирующей лексической единицы – слова father. За параметром «продуктивность» в массиве моделей грамматической связи выделено ядро, приядерную зону и периферию. Предлагается тематическая классификация паремий, в состав которых входит слово father.

Ключевые слова: номинативное поле концепта «отцовство», фразовый фрейм.

Постановка наукової проблеми та її значення. У науковій парадигмі декількох останніх десятиліть утверджуються нові підходи та ідеї стосовно дослідження мови: це, передусім, ідея *антропоцентризму*, що залучає до розгляду людський фактор, осмислення мови невід'ємно від людини і людини невід'ємно від мови; ідея *когнітивізму*, з позицій якого мова виступає як спосіб організації й передачі знань та уявлень людини про світ; ідея *лінгвокультуралізму* як принципу встановлення тісного зв'язку мови з культурою народу, що дозволяє проникнути в глибини національного способу мислення. При всіх цих підходах велика увага приділяється проблемі мовної картини світу, що розглядається в нерозривному зв'язку з концептуальною картиною світу й позамовною дійсністю.

Актуальність дослідження. Як відомо, однією з найважливіших форм маніфестації світопізнання людини є мова. На тісний зв'язок мови зі світом, що оточує людину, вказував ще В. Гумбольдт. Дослідник підкреслював, що кожна мова утримує всю структуру понять та увесь спосіб уявлень окремої частини людства. «Людина переважно – навіть і виключно, оскільки відчуття та діяння її залежать від її уявлень, – живе з речами так, як їх подає їй мова. За допомогою тієї ж самої дії, в силу якої вона сплітає мову всередині себе, вона влітає себе в неї; і кожна мова описує коло навколо народу, якому вона належить» [9, с. 80].

Аналіз останніх досліджень цієї проблеми. Ці міркування В. Гумбольдта про зв'язок картини світу з мовою розвиваються сучасними дослідниками. Так Бондаренко Є. В. вважає, що онтологічна картина світу, тобто світ як він є, репрезентує вихідний пункт світопізнання людини. При цьому йдеться не тільки про зовнішній, а й про внутрішній світ людини, з усіма поки далеко не пізнаними його властивостями. Наступний рівень – рівень ментальних уявлень людини про світ у вигляді концептів, категорій, ідей та інших оперативних одиниць і структур свідомості – умовно позначений концептуальною картиною світу. Структури цього рівня почасти залишаються невербалізованими, почасти відбиваються в поведінкових системах, однією з яких є мова [3, с. 58].

Таким чином, слід підкреслити принципову необхідність розмежування власне розумової концептосфери людини та семантичного простору мови як тієї частини концептосфери, що отримала номінацію і відображається у мовних знаках. «У першому випадку концепт постає як феномен духовного порядку, як своєрідний ментальний контур чи згусток енергії, що його відкладено в лінгвокультурній свідомості народу і що прагне назовні. У другому випадку йдеться про екстеріоризацію концепту, а точніше про його озовнішнювання мовними засобами, тобто про його матеріальну оболонку», що на думку багатьох дослідників складає «семіотичну щільність» або «номінативну дрібність» концепту – онтологічну представленість у плані вираження цілою низкою синонімів (слів і словосполучень), тематичних рядів і полів, паремій, фольклорних і літературних сюжетів, символів тощо» [13 с. 104].

З огляду на вищесказане, першочерговим завданням когнітивної лінгвістики є виведення вичерпного переліку мовних одиниць, які об'єктивують досліджуваний концепт. На думку З. Д. Попової і І. А. Стерніна, сукупність мовних засобів, що об'єктивують концепт у визначений період розвитку суспільства, визначається як *номінативне поле концепту*. Номінативне поле відрізняється від традиційно виокремлених в лінгвістиці структурних групвань лексики – лексико-семантичної групи, лексико-семантичного поля, лексико-фразеологічного поля, синонімічного ряду, асоціативного поля – тим, що воно має комплексний характер, включаючи в свій склад всі перераховані типи групвань і не виступає при цьому як структурний підрозділ у системі мови, будучи сукупністю номінативних одиниць, виявлених і упорядкованих дослідником. [12 с. 66]. Воно включає одиниці всіх частин мови.

За З. Д. Поповою та І.О. Стерніним [12, с. 38], основними мовними засобами опису номінативного поля є наступні: 1) прямі номінації концепту (ключове слово-репрезентант, яке вибирається дослідником у якості імені й назви); 2) похідні номінації концепту; 3) однокореневі слова, одиниці різних частин мови, словотворчо пов'язані з основними лексичними засобами вербалізації концепту; 4) контекстуальні синоніми; 5) okazіональні індивідуально-авторські номінації; 6) установлені словосполучення; 7) фразеологічні одиниці, до складу яких входить ім'я концепту; 8) паремії (приказки, прислів'я, афоризми); 9) вільні словосполучення, які номінують ту чи іншу ознаку концепту; 10) словникові дефініції; 11) метафоричні номінації; 12) структурні та позиційні схеми речень (синтаксичні концепти); 13) тексти та сукупності текстів.

Як бачимо, перелік мовних засобів опису номінативного поля включає тринадцять позицій. Основним засобом є, звичайно, слово [5, с. 77–79; 1, с. 543]. Адже саме слово одержує статус імені концепту – мовного знаку, що найбільш повно та адекватно відбиває його зміст. Однак, зрозуміло, що слово не може передати усі ознаки концепту, воно передає лише кілька ознак, що мають безпосереднє значення для конкретного повідомлення. Увесь концепт можна передати «сукупністю мовних засобів, усім номінативним полем концепту, кожний з яких розкриває лише його частину» [7, с. 189–190]. План вираження концепту репрезентований цілим рядом мовних реалізацій, що утворюють відповідну лексико-семантичну парадигму, а план змісту залучає спільні для усіх його мовних реалізацій семантичні ознаки, що «скріплюють» лексико-семантичну парадигму та утворюють його понятійну або прототипічну основу [15, с. 37].

У нашому дослідженні номінативними одиницями вважаємо одиниці, що виконують номінативну функцію, тобто використовуються для називання виділених мовною свідомістю окремих фрагментів немовного континууму та відповідають «баченню світу» лінгвокультурним соціумом [7, с. 189–190]. Сутність номінативної функції полягає у здатності відображувати не лише певний реальний об'єкт, але й узагальнений образ. Словесні знаки можуть функціонувати як назви предметів, що вони позначають, а також як назви понять про ці предмети, тобто номінативні одиниці вказують на об'єкт, а також позначають поняття про цей об'єкт, в якому закріплено результати процесу раціонального пізнання дійсності, пов'язаного з абстрагуванням від реального об'єкту, його ознак, перетворенням їх в ідеальну сутність. У цьому зв'язку номінацію визначаємо як процес і результат надання імені, під час якого мовні елементи співвідносяться з об'єктами, що вони позначають [8, с. 237].

Лексичні номінації прийнято поділяти на *класичні й неklasичні*. *Класичними* номінативними одиницями є лексичні номінації, що «як форма існування концептів є відображенням об'єктивної реальності» [11, с. 20]. Значення номінативних одиниць як ментальна сутність відображає не весь об'єкт в цілому, а лише невелику кількість ознак, властивостей об'єкта, або навіть одну з багатьох його властивостей.

До *неklasичних* номінативних одиниць відносять *словосполучення та фразеологізми* [7, с. 57]. Словосполучення є репрезентантом синтаксичної синтагматики в системі мови, а фразеологізми – це стійкі, зв'язані єдністю змісту, постійно відтворювані в мовленні словосполучення або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етносвідомості, є репрезентантами культури народу й характеризуються образністю й експресивністю [14, с. 641].

Метою цієї наукової розвідки є встановлення особливостей організації саме неklasичних номінативних одиниць номінативного поля концепту «*батьківство*» в сучасній англійській мові. Отже, об'єктом нашого дослідження є вільні словосполучення, фразеологічні одиниці різного ступеня усталеності та паремії (приказки, прислів'я, поговірки, афоризми).

Виклад основного матеріалу. Передусім зупинимося на деяких спірних питаннях проблеми сполучуваності. Кожна проблема повинна мати свій предмет дослідження. Що ж є предметом дослідження сполучуваності? Традиційно вважається, що предметом дослідження сполучуваності є *словосполучення*.

Незважаючи на великий інтерес до цієї проблеми, в трактуванні словосполучення є серйозні розбіжності як у вітчизняному, так і в зарубіжному мовознавстві. Не вдаючись у подробиці дискусії, зауважимо лише, що у вченні про словосполучення співіснують два протилежні погляди – *лексикологічний* і *синтаксичний*. Згідно з лексикологічною теорією (прихильниками цієї теорії є В. В. Виноградов, Л. В. Щерба, О. С. Ахманова) словосполучення являють собою певні типи структурно-семантичних підрядних єдностей, які об'єктивно існують у мовній системі поза реченням і служать будівельним матеріалом для них. Прихильники другого погляду вважають, що мінімальна синтаксична одиниця не існує самостійно поза структурою речення (В. М. Ярцева та більшість зарубіжних лінгвістів, наприклад, Л. Блумфільд, Ч. Хоккет, а також російські та українські германісти, наприклад, Б. А. Ільш, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов). Така точка зору значно розширює поняття словосполучення: це будь-яке осмислене сполучення слів у межах речення; до розряду словосполучення належать не лише підрядні, а й предикативні пари та сурядні чи однорідні сполучення.

На нашу думку, переконливішою є друга точка зору, і саме вона прийнята у цій роботі, згідно з якою будь-яка синтаксично організована група, що являє собою комбінацію або повнозначних слів, або службового й повнозначного слів, поєднаних будь-яким із існуючих типів синтаксичного зв'язку, є словосполученням [2; 4; 10].

У нашому дослідженні ми розрізняємо поняття «група» і «словосполучення», оскільки досліджуючи сукупність зв'язків, у які вступає аналізоване слово, ми маємо справу не лише із словосполученням. Зв'язок може бути словосполученням, але може ним і не бути, як у випадку з предикативним зв'язком чи у випадку зв'язку слова з підрядним реченням чи синтаксичним комплексом. Досліджувані лексичні одиниці можуть бути як ядерними елементами групи, так і ад'юнктними. Крім того, вони можуть входити в склад предикативної чи сурядної групи.

Дослідження комбінаторики в граматичному плані розкриває синтаксичні зв'язки слова. Традиційно розрізняють *сурядність* і *підрядність* як основні типи зв'язку. *Сурядний зв'язок* елементів передбачає їх рівноправність і незалежність один від одного. Він характеризується відсутністю домінації між граматично зв'язаними словами. При *підрядному зв'язку* один із елементів домінує над другим. Домінуюча одиниця називається *ядром*, а зв'язок – *ядерним*. Залежне слово називається *ад'юнктом*, а зв'язок – *ад'юнктивним*. За структурою підрядні групи можуть мати як ліве розташування ад'юнктивів, так і праве [2, с. 35]. *Предикативний зв'язок* – це взаємозалежність, яка існує між підметом і присудком, обидва слова є домінуючими [10, с. 120].

Грамматична сполучуваність описується *моделями* граматичних зв'язків. *Модель* являє собою інваріант, за яким у мовленні утворюється множина конкретних сполучень, кожне з яких повторює всі релевантні *ознаки моделі*: 1) *тип граматичного зв'язку* між компонентами залежно від ролі досліджуваного слова: *ядерний, ад'юнктивний, предикативний, сурядний*; 2) *структура моделі*, яка визначається а) характером другого компонента, яким може бути слово (іменник, прикметник, прислівник тощо), слово з формально поєднуючим елементом (прийменником, сполучником), комплекс або речення; б) *об'єм моделі* (кількість елементів, що входять до складу моделі – двоелементні, трьохелементні і т. д.).

При встановленні моделей ми керувалися принципами, розробленими авторами «Частотного словника сполучуваності сучасної англійської мови» [6]. Для запису моделей слова кодуються символами граматичних класів. У нашому дослідженні прийняті такі символи: іменник – N, дієслово – V, прикметник – Adj, прислівник – Adv, Num – числівник, Num_o – порядковий числівник, Num_c – кількісний числівник, прийменник – prp, сполучник – spj. При аналізі сполучуваності до складу слів прирівнюється також підрядне речення, яке кодується символом S. У межах класів виділяються деякі їх форми, які функціонально прирівнюються до самостійних класів, а саме: N's – іменник у присвійному відмінку, V_{inf} – інфінітив, V_{en} – дієприкметник минулого часу, V_{ing} – дієприкметник теперішнього часу та герундій. До класу прислівників належать також прислівникові звороти типу *at least, at once, at all*. Символом prp кодуються як прості, так і похідні, складні та групові прийменники: *in, during, within, instead of*. Деякі слова подаються в формулі в явному вигляді, тобто не кодуються: 1) сурядні сполучники *and, or, neither ... nor*; 2) слова *as, than*; 3) займенник *it*; 4) слово *there*, яке входить у зворот *there is*; 5) слово нечіткої категоріальної приналежності *like*.

При кодуванні моделей з підрядним зв'язком ядерне слово підкреслюється: Adj N *late father*. У сурядних моделях жоден елемент не підкреслюється: N' and N *father and mother*, а у предикативних моделях кожен елемент підкреслюється окремо: N V *father loves*. При наявності в формулі символів одного й того ж класу (як правило, це іменник) аналізований іменник позначається знаком [']: N prp N' *the description of father*.

Проаналізуємо сполучуваність ключової лексичної одиниці *father* за типом граматичного зв'язку. Аналіз фактологічного матеріалу за цим параметром показує, що в інвентарі моделей сполучуваності досліджуваних лексичних одиниць номінативного поля «*батьківство*» явно превалюють *ад'юнктивні моделі* – тобто такі моделі, в яких досліджувана лексична одиниця є ад'юнктом, тобто залежною. За структурою ад'юнкти можуть мати як ліве, так і праве розташування по відношенню до ядерного елемента підрядної групи. Основне функціональне навантаження несуть моделі N' N (*father figure*); N's N (*father's love*); N prp N' (*the death of father*); N prp N' and N (*relations between father and children*); prp N prp N' (*in the name of one's father*); V N (*to kill father*); V prp N (*to take after one's father*);

Ядерні моделі займають другу позицію. Цей масив охоплює такі моделі: Adj N (*poor father*); N' prp N (*the father of the princess of Wales*); Ven N (*the unmarried father, devoted father*); prp N' (*with one's father*); prp N' prp N (*from father to son*); N V= (*father to be*). Найчисельнішою виявилася модель Adj N, в якій місце ад'юнктивного компонента займають прикметники *practical, biological, cruel, faceless, kind-hearted, late, lone, real, surrogate* в описах батька, його зовнішності, характеру, віку, соціального статусу тощо.

Предикативні моделі складаються з ключового слова *father* або сурядних сполучень цього іменника з іншими іменниками та простого або складеного присудка: N V (*father died*); N and N V (*father and son returned*); N' VN (*father was a tutor*); N VA (*father is dead*); N VVen (*father is restrained*); It/that VN (*It was her father*); N' V like N (*father was like a friend (to me)*); N V like N' (*John was like his father*); N' and N VVen (*my father and mother are divorced*).

Сурядні моделі сполучуваності виявилися мало характерними для досліджуваного масиву. Зафіксовані наступні моделі сполучуваності: N' and N (*father and mother*); N', N, N (*father, mother, grandparents*); N', N and N (*father, mother and children*); either N or N' (*either mother or father*); either N' or N (*either father or mother*); N' or N (*father or mother*).

Проаналізувавши кожен підмасив моделей сполучуваності зокрема, простежимо, як діє «закон переваги» у сумарному масиві досліджуваного номінативного поля, виділивши ядро (75% досліджуваних словосполучень), при ядрену зону (90% разом з ядром) та периферію за параметром «продуктивність моделей сполучуваності».

Аналіз показав, що до ядра належать такі моделі сполучуваності: N prp N', A N, N's N, N' and N, N V, V N, V prp N, V N' prp N, N' prp N, N' VN. У приядерній зоні знаходяться моделі N VA, Ven N, N and N', prp N' prp N. Решта моделей знаходяться на периферії.

Ціннісні характеристики концепту «*батьківство*» яскраво представлені також засобами пареміологічного фонду англійської мови, який максимально лаконічно, точно й виразно передає найбільш цінний життєвий досвід, пов'язаний з проблемами батьківства. Сукупність пареміологічних одиниць, можна розкласифікувати тематично. Одні наголошують на величезній ролі батька в сім'ї (*One father is more than a hundred of schoolmasters. Fathers are angles, without father the world seems to be nothing. Whether you fall or fail, whether you cry or sob, all you can look forward to is that your dad believes in you. He picks you up, brushes you off, and lets you try again*), інші – на труднощах та тонкощах процесу виховання дітей в сім'ї (*It is much easier to become a father than to be one. The words that a father speaks to his children in the privacy of home are not heard by the world, but, as in whispering galleries, they are clearly heard at the end and by posterity. Any man can be a father, but it takes someone special to be a dad. Being a great father is like shaving. No matter how good you shaved today, you have to do it again tomorrow. To be a father requires patience, love and giving up the 'all about me' attitude.*). У багатьох приказках та прислів'ях описана безмежна батьківська любов до своїх дітей (*The heart of father is the masterpiece of nature.*), сімейні стосунки та їх вплив на виховання дітей (*Like father, like son. Mean fathers, wasteful sons. Friendship reminds us of fathers, love of mothers. A happy family is a reflection of a good father and a loving husband.*), а також звучать як заповіді для дітей (*Listen to your father who gave you life and do not despise mother when she is old.*).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У цій науковій розвідці здійснено синхронно-семантичну експлікацію знака досліджуваного концепту – лексеми *father* як відображення процесу когнітивної концептуалізації батьківства, описано фразовий фрейм номінативного поля «*батьківство*». Проведений аналіз уможливило зробити такі висновки:

1. Домінантою лексичного простору, який об'єктивує концепт «*батьківство*» є лексема *father*.
  2. Виокремлений *лексико-фразеологічний* фрейм номінативного поля концепту «*батьківство*», що включає вільні словосполучення, фразеологічні одиниці різного ступеня усталеності та паремії, виконує функцію лінгво-культурного коду, що репрезентує досліджуваний концепт «*батьківство*» в сучасній англійській мові.
  3. Аналіз *синтагматичних зв'язків та структури виокремлених сполучень слів* у межах досліджуваної концептуальної системи показав, що переважна більшість словосполучень є вільними, серед яких превалюють ад'юнктивні моделі, за якими йдуть ядерні, предикативні та сурядні.
  4. Фразеологічні сполуки мало характерні для досліджуваної царини, однак влучно віддзеркалюють народну мудрість стосовно багатьох аспектів батьківства, передусім, стосунків батька й дитини.
- Перспективи подальших досліджень убачаємо в аналізі концептуалізації феномену «*батьківство*» в англійському художньому мовленні.

Література:

1. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. – 2-е изд., испр. / Н. Д. Арутюнова. – М. : Языки русской культуры, 1999. – 896 с.
2. Бархударов Л. С. Структура простого предложения современного английского языка / Л. С. Бархударов. – М. : Высшая школа, 1966. – 200 с.
3. Бондаренко С. В. Картина світу і дискурс: реалізація дуальної природи людини / С. В. Бондаренко // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. – Харків : Константа, 2005. – С. 36–64.
4. Бурлакова В. В. Основы структуры словосочетания в современном английском языке. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1975. – 127 с.
5. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / А. Вежбицкая / Пер. с англ. А.Д. Шмелева. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – 288 с. – (Язык. Семиотика. Культура. Малая серия).
6. Волкова В. О. Частотный словарь сочетаемости современного английского языка. Принципы составления словаря / В. О. Волкова, Р. З. Гинзбург, В. И. Перебийнос и др. – Ч. I. – М. : МГПИИЯ, 1971. – 76 с.
7. Воркачев С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт / С. Г. Воркачев. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2004. – 236 с.
8. Гак В. Г. К проблеме семантической синтагматики / В. Г. Гак // Проблемы структурной лингвистики, 1971. – М., 1972. – С. 237–242.
9. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию: Пер. с нем. – М. : Прогресс, 1984. – 397 с.
10. Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. – М. : Высшая школа, 1981. – 285 с.
11. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство і проблема мовних картин світу / М. П. Кочерган // Мовознавство. – 2004. – № 5–6. – С. 12–23.
12. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова. – Воронеж : Истоки, 2002. – 192 с.
13. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. – Запоріжжя : Прем'єра, 2008. – 332 с.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
15. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. – М. : Языки русской культуры, 1996. – 295 с.

УДК 81'37:81'367.6

Г. В. Фінчук,

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені Степана Дем'янука, м. Рівне

В. П. Палій,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

ПРОБЛЕМА СЕМАНТИЧНОЇ ТА ГРАМАТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ІМЕННИКІВ ТА ПРИКМЕТНИКІВ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

У статті аналізується проблема функціональної взаємодії граматичних категорій іменника та прикметника, прагматичні функції іменника у французькій мові та особливості класифікації прикметників французької мови на основі функціонально-семантичного підходу. Досліджуються особливості іменників та прикметників на лексико-синтаксичному мовному рівні у семантичному аспекті. Розглядається проблема визначення граматичної категорії та аспекти її висвітлення в працях сучасних мовознавців.

Ключові слова: граматична категорія, семантичний аспект, прагматичні функції, функціональна взаємодія, лексико-синтаксичний рівень.

THE PROBLEM OF SEMANTIC AND GRAMMATICAL INTERACTION BETWEEN FRENCH NOUNS AND ADJECTIVES

The problem of functional interaction of grammatical categories of the French noun and adjective, pragmatic functions of the French noun and peculiarities of the French adjectives classification are analysed in the article. The peculiarities of nouns and adjectives on the lexical and syntactic language level in semantic aspect are investigated. The problem of determination of grammatical categories and the aspects of their explanation in the works of modern linguists is considered. The functional interaction of the French nouns and adjectives based on the concepts of leading scientists in the sphere of linguistics is analysed. The article examines the category of the French nouns gender which has dual character: semantic and nonsemantic.

Key words: grammatical category, semantic aspect, pragmatic functions, functional interaction, lexical and syntactic level.

ПРОБЛЕМА СЕМАНТИЧЕСКОГО И ГРАММАТИЧЕСКОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ВО ФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье анализируется проблема функционального взаимодействия грамматических категорий существительного и прилагательного, прагматические функции существительного во французском языке и особенности классификации прилагательных французского языка на основе функционально-семантического подхода. Исследуются особенности существительных и прилагательных на лексико-синтаксическом языковом уровне в семантическом аспекте. Рассматривается проблема определения грамматической категории и аспекты ее рассмотрения в работах современных языковедов.

Ключевые слова: грамматическая категория, семантический аспект, прагматические функции, функциональное взаимодействие, лексико-синтаксический уровень.